

Από το χειρόγραφο στο έντυπο: πως οι κωδικογράφοι συνέβαλαν στην εξέλιξη της τυπογραφίας

Ιωάννα Τσουκαλά

Αρχειονόμος-Βιβλιοθηκονόμος, ΜΔΕ, Υπ. ΜΔΕ Ιόνιο
Πανεπιστήμιο

Αθήνα 2013

Γένεση της τυπογραφίας

- εμφανίστηκε στη Δύση το 15^ο αιώνα
- στα πρώτα πενήντα χρόνια
 - ο αριθμός των εκδόσεων έφτασε περίπου τις 35.000
 - ο αριθμός των αντιτύπων ανέρχεται περίπου στα 15 με 20 εκατομμύρια

Το χειρόγραφο

- Ακριβό από τη φύση του.
- Κύριοι χρήστες του ήταν δάσκαλοι, σπουδαστές και λόγιοι.
- Καταβολή προσωπικής εργασίας (αντιγραφή δηλαδή των χειρογράφων από τους ίδιους).
- Εξαιτίας αυτού πολλοί έγιναν επαγγελματίες αντιγραφείς κειμένων.

Αντιγραφικά εργαστήρια

- Μοναχοί αντιγραφείς αντέγραφαν χειρόγραφα με σκοπό τον εμπλουτισμό της βιβλιοθήκης των μοναστηριών.
- Κυρίως χειρόγραφα που εξυπηρετούσαν τις ανάγκες της εκκλησίας.
- Με τον καιρό η αντιγραφή επεκτείνεται και σε κοσμικά χειρόγραφα.

Οι λόγιοι ως αντιγραφείς

- Βυζαντινοί λόγιοι, κλήθηκαν να ασκήσουν το επάγγελμα του αντιγραφέα για βιοποριστικούς λόγους.
- 15^ο και 16^ο αιώνα: αύξηση του αριθμού των κωδίκων με έργα αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων.
- Αύξηση του ρυθμού παραγωγής των αντιγραφικών εργαστηρίων στον ελλαδικό χώρο.
- Εξαιτίας των αναταραχών οι λόγιοι πρέπει να πάρουν την απόφαση μετεγκατάστασής τους

Συμβίωση - επιβίωση

- Το χειρόγραφο και το έντυπο βιβλίο συνυπήρχαν.
- Στα πρώτα χρόνια οι τυπογράφοι μιμούνται το χειρόγραφο.
- Στα τυπογραφικά εργαστήρια δούλεψαν πολλοί από αυτούς που είχαν απασχοληθεί στο παρελθόν ως αντιγραφείς.
- Η διαδικασία αποδέσμευσης του έντυπου βιβλίου από το χειρόγραφο ήταν αρκετά μακρόχρονη.
- Το χειρόγραφο υπήρξε το πρότυπο χάραξης των πρώτων τυπογραφικών στοιχείων

Η αναζήτηση του χειρογράφου

- Η αναζήτηση και το εμπόριο του χειρογράφου συνεχίζονται και τα επόμενα χρόνια.
- Ιδιαίτερο ενδιαφέρον για ανεύρεση κωδίκων στην Ιταλία.

Η τέχνη της τυπογραφίας

- Επιτεύχθηκε με την μετακίνηση Γερμανών τεχνιτών σε ευρωπαϊκές χώρες (Ιταλία, Γαλλία, Ισπανία).
- Η διάδοση έγινε με γοργούς ρυθμούς και έφερε αναστάτωση στον τρόπο διάδοσης του γραπτού λόγου.
- Τα πρώτα χρόνια παρέμενε στα πλαίσια ενός κλειστού κοινωνικού κυκλώματος (στόχευε στο να διαφυλάξει τη νέα εφεύρεση).
- Διασκορπισμός της τεχνογνωσίας.

Η τέχνη της τυπογραφίας (συνέχεια)

- Η μετάβαση αυτή δεν ήταν αστραπιαία.
- Περιπλανώμενοι τυπογράφοι.
- Το κοινό άρχισε να προσαρμόζεται με το έντυπο και να εκτιμά τα πλεονεκτήματά του.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας!